

לתנועות וזעירות: טגא 054-6868199

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל,
בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוד ז"ל,
מיכאל בן מורוד ז"ל, רחמים בן מורוד ז"ל
יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה
ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים
ז"ל. לקבלת העלון במייל – לשלוח
הודעה ל: sagif_@walla.co.il

שַׁבַּת שְׁלוֹם

בס"ד עלון מס' 113 לשבת 5.10.2013 – תשע"ד מרחשוון א'

זה השער לה' צדיקים יבוא בו

נח

מה צריך לתקן?

התורה מספרת לנו שנח היה צדיק, אבל הנקודה של זיכוי הרבים לא היתה מספיק טובה אצלו, נח לא התפלל בזמן על הדור ולכן הנביא בסוף מכנה את מי המבול על שמו (ישעיהו נד,ט): "פי מי נח זאת לי", וכדי לתקן את המידה הזאת של נח, ציודה הקב"ה את נח לבנות תיבה ובה יבניס חיות ויטפל בהם במסירות נפש ימים ולילות, ובכך יתקן את המידה של הדאגה לכלל, והמתבונן יקח מכאן מוסר גדול, שהקב"ה שולח לאדם סימנים כדי לעורר אותו על מה צריך הוא לשים לב לתקן. ואמרו חכמים כי העולם שבחוץ נמשל למבול ובית המדרש ובית הכנסת הם 'תיבת הנח' של זמנינו, לכן כדי להינצל ממבול התאוות והניסיונות שמחכים לנו בחוץ, עלינו להשקיע את רוב זמנינו בבתי הכנסת ובתי המדרש.

אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ (ו,ט)

יש להבין, מה פשר הדגשת התורה "אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ"? אומר על כך רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א בספר "תפארת יהונתן": "אֱלֹה" – בלבד – "תוֹלְדֵת נֹחַ" ביקשה התורה להדגיש בדבריה, שרק שם חם ויפת – שלושת בניו של נח – היו תולדותיו. שלא כמו אברהם אבינו שהיה מגייר את אומות העולם, הרי נח לא עשה כן, וכל תולדותיו היו בניו בלבד. בכך מיושבת התמיהה על דברי הרמב"ם בהלכות עכו"ם (פרק א' הלכה ב-ג) האומר שעד אברהם אבינו לא היה מי שהכיר את הבורא, והקשו רבים על הרמב"ם, הרי מצינו צדיקים נוספים לפני אברהם אבינו, כמושם, חנוך, למך, מתושלח ונח. ברם, כוונת הרמב"ם שעד אברהם אבינו לא היה מי ש'הכיר' את הבורא לאחרים, דהיינו, אף שהיו צדיקים גם בדורות קודמים אך הם לא הפיצו את האמונה בין הבריות, ובזאת היה אברהם אבינו הראשון שהכיר את האמונה והפיצה, לא רק לבניו, אלא גם לאחרים.

אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ (ו,ט)

ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים (רש"י).

אומר המהר"ל ב"גור אריה": בכך שהקדימה התורה את 'תולדותיהם של צדיקים', היינו את מעשיו הטובים של נח, לפסוק 'י' האומר "וַיֹּולֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים" באה התורה ללמדנו כי מעשיו הטובים של האדם הם העיקר בחייו. טעם הדבר, כי בבניו של האדם, גם הקב"ה שותף, כמאמר חז"ל (נדה לא,א): "ג' שותפים באדם", אבל מעשיו הטובים של האדם, כל כולם שלו הם, שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג,ב).

אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ (ו,ט)

בכוונה מיוחדת פירט הכתוב שלשת המעלות הללו של נח. שכן חז"ל אמרו (סנהדרין נו,א) שבשלשה עבירות חטאו אנשי דור המבול: עבודה זרה, גילוי עריות וגזל. לפיכך אומר רבי שלמה הכהן ("אבן שלמה") הדגיש הכתוב שנח היה נקי וצדיק מכל אלה. "איש צדיק" – היינו שלא נהנה מן הגזל, "תמים היה בדורותיו" – שלא חטא בגילוי עריות. והיו הדורות שלו תמימים ושלמים, וזרעו מיוחס אחריו. "אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ" – שלא נכשל בעבודה זרה, רק עבד את ה' בורא שמים וארץ. ולפיכך ניצל מהמבול.

אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ (ו,ט)

ידוע שאיפה שכתוב "אֱלֹה" בתחילת פרשה בתורה, זה פוסל את הראשונים, ומה פסל כאן? מבאר ה'מאור ושמש': ונראה לומר, שכשנמצאים עוד צדיקים בדור, קל יותר לצדיק לעבוד את השי"ת, ואינו צריך להתחזק ביותר, כי יש לו עוזרים לקיום העולם, אבל אם ח'ו אין לצדיק עוזרים לעבודת הבורא, אז הוא צריך התחזקות גדולה: א' - כדי שלא יפול ממדרגתו. ב' - כדי שהעולם לא יתמוטט חלילה, ובפרט כאשר בני דורו מרשיעים בכל עת, במצב זה צריך הצדיק היחיד בדורו, להתאמץ ולהתחזק מאד בכל יום, כדי שח"ו העולם לא יתמוטט ברשעות הדור, ובכל יום עליו להוסיף על צדקתו, ולחשוב שמעשיו הקודמים אינם מספיקים. וזה אומר הפסוק

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

"אלה תולדת נח" - בכל יום היה נח פוסל את מעשיו הקודמים, והיה מתחזק יותר בעבודתו הש"ית, כי "נח איש צדיק תמים היה בדרתיו" - כי ראה שדורותיו מרשיעים בכל יום יותר ויותר, וחשב שמעשיו הקודמים כבר אינם שקולים כנגד רשעת הדור, ולכן התחזק עוד ועוד.

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח (ו,ט)
בספר קול יהודה למרן ראש הישיבה הגה"צ רבנו יהודה צדקה זצוק"ל, הקשה מדוע נאמר "נח" ב' פעמים? לומר לך שהאדם יהיה נח לשמים, ונח לברייתו, כמו שהאדם הוא נח לשמים על ידי ששומר תורה ומצוות, כך צריך שיהיה נח לבריות, והרמב"ן כותב (פרשת יתרו) ששני לוחות הברית, לוח הראשון הוא כנגד מצוות שבין אדם למקום, והלוח השני כנגד מצוות בין אדם לחבירו, "וכל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו" כמו ששנינו במסכת אבות (פרק ג' משנה י'), אמנם אם באים לאדם ידידיו ומכיריו, ומפריעים לו בעבודת הש"ת אז צריך להיות נח לשמים, ולא נח לבריות, וזה שאמר הפסוק "אלה תולדת נח נח":
נח לשמים ונח לברייתו, ואם יסיתוהו מעבודת הש"ת "את האלהים התהלך נח". (אמרי תורה דף יט).

נח איש צדיק תמים היה בדרתיו (ו,ט)

יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום " (רש"י).

כשכואב-צועקים! אמר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: אברהם אבינו בתפילתו על סדום תלה את בקשתו לכל הפחות בעשרה צדיקים ומבואר במדרש בראשית רבה (מט): מדוע בקש דווקא על עשרה, ולא על פחות מכך? והתשובה המובאת גם ברש"י (וירא יח,לב): "על פחות לא ביקש אמר: דור המבול היו שמונה - נח ובניו ונשיהם ולא הצילו על דורם". אם כן מבואר, שפחות מעשרה צדיקים לא יכולים להגן על הדור. ומשום כך, גם נח עצמו לא ראה סיבה להתפלל - שהרי הם היו רק שמונה צדיקים. מוסיף לבאר, על פי דברי הגמרא במסכת סוטה (דף יא,א) שלשה היו באותה עצה (עצת פרעה הרשע): בלעם, ואיוב, ויתרו. בלעם שיעץ - נהרג, איוב ששתק - נידון ביסורין, יתרו שברח - זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית" ויש לתמוה, מדוע נענש איוב בחומרה רבה כל כך על שתיקתו? וביאר הרב מבריסק, שהתביעה על איוב הייתה: 'כשכואב - צועקים! אדם שסובל מכאבים - צועק, למרות שהוא יודע שהצעקות לא יועילו ולא ירפאו אותו. וממילא, אפילו שלא היה ביכולתו לבטל הגזירה, אם היה אכפת לו באמת - הוא לא היה יכול להישאר אדיש ולשתוק. על אותו משקל - נתבע גם נח: אף על פי שידע שתפילתו לא תתקבל - היה עליו לצעוק לה, 'כי כשכואב - צועקים! אם הוא לא צעק, משמע שלא 'כאב' לו מספיק - על אובדן העולם.

ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת (ו,י)

שמעתי מאת הרב נעים בן אליהו שליט"א, רמו שהאדם צריך ג' תנאים בזמן קיום המצודה:
א' - לשם שמים ולא לשם שום פניה.

ב' - בחמימות הלב, וכמו שאמרו חז"ל במסכת סנהדרין (דף ק"ו ע"ב): "רחמנא ליבא בעי ולא כמצות אנשים מלומדה".

ג' - ביופי ובהידור, כמו שמצינו במסכת שבת (דף קל"ג ע"ב וכן במסכת נזיר דף ב' ע"ב): "התנאה לפניו במצוות", וזהו שרמו "את שם את חם ואת יפת".

ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת (ו,י)

"ויולד נח שלשה בנים". שנה רבי פרופדאי, אלו שלש הנהגות אשר באדם: הנהגת הנשמה, להיות לו עזר בעבודת בוראו, והיא הנקראת שם. והנהגת התאנה והיצר הרע, המנהיג והמחמם את הגוף בדבר עברות, והיא הנקראת חם. והנהגת היצר הטוב, המנהיג את האדם בכל טוב, וליפות מעשיו בתורה וביראת השם, והיא הנקראת יפת. והנהגה הזו ינהיג האדם להוליכו בדרך חיים. (זוהר חדש).

ותשחת הארץ לפני האלהים (ו,יא)

כתב ה'מאור עיניים' נראה לפרש "ותשחת הארץ" - שמי שמשחית את הארציות והגשמיות שבו, הוא זוכה לעמוד "לפני האלהים" עתיד לבוא, מאחר והקדיש את כל כולו לרוחניות לעבודת הבורא, ולקיום התורה והמצוות.

צַהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבָה (ו,טז)

"צַהַר" אומר רש"י: יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה המאירה להם, בפרשת וירא פירש רש"י שהמלאך אמר ללוט "אַל תְּבִיט אַחֲרַיָּךְ" (יט,יז): "אתה הרשעת עמהם ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי לראות בפורענותם ואתה ניצול". ומובא בספרים הקדושים כשאדם ניצל מצרה בזכות עצמו מותר לו לראות במפלת אחרים, אבל אם ניצל בזכות אחרים אין לו רשות לראות במפלת אחרים. ולפי זה אפשר לפרש את המחלוקת לגבי תיבת "צַהַר", אם פירושה חלון או אבן טובה, שהיא תלויה גם במחלוקת שהביא רש"י על תיבת "בְּדוֹרְתָיו", אם הכוונה לשבח או לגנאי, יש אומרים שמי שסבר שהקב"ה ציווה את נח לעשות חלון, סבר גם את נח לשבח, וכיון שהיה צדיק ממש גם אם היה בדורות אחרים לכן היה מותר לו לראות במפלת אנשי דורו, והיה יכול לעשות חלון, ויש אומרים שמי שסבר ש"צַהַר" הכוונה לאבן טובה, סבר שנח היה צדיק רק בדורותיו, אבל בדורות אחרים לא היה נחשב לכלום, ולכן לא היה זכאי לראות במפלת הרשעים, והקב"ה ציווה אותו לסגור את התיבה מכל צד, שלא יוכל להסתכל החוצה, ורק אבן טובה תאיר לו בתוך התיבה. (הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א).

וְאַתָּה קַח לָךְ מִפֶּלַח מֵאֶבֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאֶסְפַּתְּ אֵלָיִךְ וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֹכְלָה (ו,כא)

יש לשאול, והרי אמרו רבותינו בתלמוד (ברכות מ,א) "אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו", ואם כן היה הכתוב צריך לומר "וְהָיָה לָהֶם וְלָךְ לְאֹכְלָה", דהיינו להקדים את הבהמות? ויש לומר, שהטעם שאסור לאדם לאכול קודם שיתן לבהמתו הוא כמו שמובא במדרש רבה כאן, לא בזכותכם יורד מטר ולא בזכותכם השמש זורחת עליכם, אלא בזכות הבהמות וכמו שכתוב (תהילים לו,ז): "אֲדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'". אדם בזכות בהמה. לפיכך מוטל החוב להאכיל את הבהמה תחילה. אמנם בדור המבול שאף הבהמות והחיות השחיתו את דרכם, וכולם לא נמלטו אלא בזכות נח, וכמו שכתוב (ז,א) "כִּי אֶתְּךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה", נמצא שהבהמות והחיות חיו בזכות נח, ולכן אמר הכתוב "וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֹכְלָה" - קודם אתה ואחר כך הם... (תורת מהרי"ן).

וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֹכְלָה (ו,כא)

פעם נסע הבעש"ט הקדוש עם תלמיד אחד למקום שאין שם מים. לאחר מרחק גדול, התלמיד רצה מאוד לשותות. אמר לרבינו: "אני מאוד צמא... ענה הבעש"ט: "המאמין אתה שברא הקב"ה את העולם והכין לך מים בשעת צרתך?" התלמיד לא ענה מהר והרהר... לאחר מספר דקות ענה: "אני מאמין בלב שלם". השיבו הרב: "המתן מעט... המשיכו בדרכם, ולפניהם גוי הנושא שני כדים מים על כתפו... שלמו לו ושתה אותו תלמיד. שאל הבעש"ט את הגוי: "מדוע אתה מסתובב עם מים במדבר?" ענה: "האדון שלי השתגע ושלח אותי למעיין רחוק ואני כבר סוחב את המים האלו מרחק גדול... אמר הרב לתלמידו: "ראה את השגחת ה', שברא בשבילך שר ישתגע להמציא לך מים. אם נאמין בלב שלם. הכל יגיע עד אלינו".... (מעין השבוע).

מִפֶּלַח הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לָךְ (ז,ב)

"הַטְּהוֹרָה" - העתידה להיות טהורה לישראל, למדנו שלמד נח תורה (רש"י).

הקשה המהר"ל (בספר 'גור אריה'): הרי אמרו בגמרא (סנהדרין נט,א): "בן נח שלמד תורה חייב מיתה", ואם כן איך אמרו שלמד נח תורה? ברם יש לומר כי כל האיסור לבן נח לעסוק בתורה הוא רק לאחר מתן תורה, שאז נעשתה התורה 'מאורסת' לישראל (כנזכר בברכות נו,א), אך קודם מתן תורה לא היה כל איסור על בן נח ללמוד תורה.

וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי בָנָיו אֵתוֹ אֶל הַתְּבָה מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל (ז,ז)

רש"י כתב: "אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים". וקשה איך אפשר לומר על נח אשר התורה מעידה עליו "צַדִּיק תָּמִים" שלא היה מאמין שלם, ויש לומר שעד הרגע האחרון היה נח מאמין ומקווה שבני האדם ישובו בתשובה שלימה ותבטל גזירת המבול, וכך נראה לבאר את דברי רש"י: "נח מקטני אמנה היה מאמין" - היינו אפילו בקטני האמונה היה תולה אמונתו ותקוותו שיחזרו בתשובה, ולפיכך "ואינו מאמין שיבוא המבול" - שכן תשובתם של אלה עשויה לבטל את הגזירה (הרה"ק מווארקא זיע"א).

וישבו המים מעל הארץ הלוף ושוב ויחסרו המים (ח,ג)

כדי לזכות לתשובה היינו "וישבו", צריך את "המים" – צריך ללמוד תורה המשולה למים (עיין תענית ז,א) ואז יזכה אדם לעלות "מעל הארץ" כלומר לעלות מעלה מהגשמיות והארציות שבו, אבל צריך לזכור כי יצר הרע תמיד נלחם באדם ומבקש להמיתו (עיין סוכה נב,ב) ולכן לאדם יש ניסיונות וכל הזמן יש לו עליות וירידות וזהו "הלוף ושוב" שבעבודת ה', האדם לפעמים בדרגת "הלוף" שמתקדם ועולה במדרגות הקדושה ולפעמים "וישוב" חוזר לסורו ונופל בעבירות. ולמה הוא שוב נופל? על כן נאמר "ויחסרו המים" – בגלל שהחסיר מים היינו מלימוד התורה, אז הצליח יצר הרע להפילו, ולכן צריך אדם לדאוג כל יום שיהיו לו עיתים לתורה כי היא חיינו ואורך ימינו.

יצר לב האדם רע מנעריו (ח,כא)

מסופר, כשהגניח הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל, תפילין לבנו הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זצ"ל ביום שנעשה "בר מצוה" שאל אותו, אמור לי בני מה עשית עם היצר הרע שלך עד היום. והשיב לאביו, אמרתי לו: שצד אחד אסור לשמוע, המתן איפוא עד אשר יבוא הצד השני היצר טוב ואזי אשמע את שני הצדדים, ומי שאמצא חן בעיניו לו אציית. נתן ר' ישראל מרוזין לבנו נשיקה על ראשו לאות חיבה, ואמר לבנו 'שפיר קאמרת', שדוד המלך ע"ה אמר כמוך (תהלים קיט,ט): "בַּמָּה יִזְכָּה נַעַר אֶת אֲרָחוֹ לְשֹׁמֵר כְּדַבְּרָךְ". דהיינו "בַּמָּה יִזְכָּה" במה יוכל בחרו "נַעַר" לזכות ש"את אֲרָחוֹ לְשֹׁמֵר" שישמור את דרכיו עד שהיצר טוב יבוא. שיאמר לו – "כְּדַבְּרָךְ" שאי אפשר לשמוע רק דבר של צד אחד, וצריך להמתין לב' הצדדים.

יצר לב האדם רע מנעריו (ח,כא)

האור החיים הקדוש שאל: מדוע ברא הקדוש ברוך הוא את היצר הרע, מדוע ברא בְּרִיָּה כּוֹז בְּעוֹלָם. והשיב, שִׁנְבִּרָאָה כְּדִי לְהִרְבּוֹת שְׂכָרוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּשִׁיתְגַּבֵּר עָלָיו וַיִּנְצַחוּ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ: "לְפֹנֵם צַעֲרָא אַגְרָא" (אבות ה-כג). ומכאן הסיק החפץ חיים, שאם לפני האדם שתי מצוות ואי אפשר לו לקיים אלא אחת מהן, והרי כלל נקוט בדינו "והוי זהיר במצוה קלה בבהמורה, שאין אתה יודע מתן שכרך של מצות" (אבות ב-א). ואיך נדע איזו מהן לקיים - העצה היעוצה, לקיים את הקשה יותר. ומדוע? הסביר זאת רבנו במשל: מעשה באברהם שאכל מזונות על שלחן חתנו, וכלו שנות מזונותיו. המשפחה גדלה והצרך לצאת למסחר. נטל את כספי הנדונייה שהיו מפקדים ביד חתנו ויצא לשוק. סיר, והסתחרר ממגון הסחורות. חשב: במה אשלח ידי, באיזו סחורה אבחר? איך אדע איזו סחורה טובה ואיזו גרועה, איזו מבקשת ואיזו תשכב כאבן שאין לה הופכין, איזו זולה וכדאית ואיזו מחירה מפקע? עודו תוהה, ולשוק הגיע סוחר ותיק ומנסה, השולח ידו בכל סוגי הסחורות. התבונן במבט בוחן ומבין בסחורה אחר סחורה, בדיק ומשש ותהה על טיבן. שאל למחיר, ובחר סחורה מסימת. הזמין ממנה כמות נכבדת. או אז ידע הסוחר חסר-הנסיון שהיא הסחורה הנכדאית ששכרה, רב בצדה. והנמשל: אכן, אנו איננו יודעים שכרך של מצוות ודרוג מעלתן וערכן. אבל היצר הרע – מלאך הוא (כבא בתרא טז). ויודע מה ערפה של כל מצוה. ואם החליט להכביד עשית מצוה אחת יותר מרעותה, אות הוא שזו מצוה גדולה וחשובה יותר. ועל פן ראוי לאדם לבחור בה על פני חברתה. (ח"ח החדש, הנאום והמאמר).

ויחל נח איש האדמה וישע פרום (ט,כ)

אמר רבי חייא רבה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לנח צא מן התבה, אמר לפניו: רבונו של עולם, לאן אצא? אצא לאדמה שנתאררה? ומפני שנתאררה, אבדו שוכניה, ונתאררו כלם ונתמעטו. אמר הקדוש ברוך הוא: לא כף אתם, אלא "שרצו בארץ ורבו בה". האחרים אבדו בה, אבל אתם פרו ורבו ושרצו בה. עם כל זאת לא נתישב בלבנו, והעלה עולות, שנאמר (ח,כ): "ויעל עלת במזבח". הוא המזבח שהקריב עליו אדם הראשון. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הרי לך מה ששאלת – לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. אז נתישב בלבנו. ולפיכך נקרא איש האדמה, שנתן נפשו ולבו עליה להוציאה מן הקללה. ויש שאומרים שנתעסק בעסקי האדמה. (זוהר חרש).

בע"ה זיווג הגון, בריאות פרנסה והצלחה: לשגיא בן מרים, עוז בן מרים, לירון, אמיר וענבל בני פנינה, הדר בת נילי, הילה בת אסתר, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, הדר בת ויויאן, רויית בת אורלי, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה. רפואה שלמה: לציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה. לעילוי נשמת: הרב יוסף שלום בן אברהם אלישיב זצוק"ל, הרב ניסים טולדנו זצוק"ל, ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל.